

Baggrundsnotat til Vandmiljøplan III - midtvejsevaluering

Notat vedr. opgørelse af landbrugsarealet i Danmark fra 2003 og fremefter til brug for VMP III

Ruth Grant
Danmarks Miljøundersøgelser
Aarhus Universitet

Indhold

Baggrund og konklusion	2
Danmarks Statistiks opgørelser af arealer	2
Opgørelse af arealer til VMP III	2

Baggrund og konklusion

Til brug for årlige statusrapporter samt evaluering af VMP III i 2008 er der behov for en tidsserie af landbrugsarealet i Danmark fra 2003 og fremefter.

Danmarks Statistik (DS) opgør det dyrkede areal i Danmark med udgangspunkt i landbrugets indberetning til FødevarerErhverv (FERV) i forbindelse med ansøgning om EU-landbrugsstøtte. I 2005 blev indberetningen ændret fra den tidligere hektarstøtteordning til enkeltbetalingsordningen. Ændringen betød at alle arealer blev støtteberettiget, hvilket medførte en stigning i det indberettede areal. Danmarks Statistiks opgørelse af det dyrkede areal steg hermed fra 2.645.304 ha i 2004 til 2.707.236 ha i 2005. Det er især græsarealet, der er steget, men også arealet med juletræer og gruppen 'Øvrige afgrøder' er steget.

Idet der således er sket en ændring i baggrunden for Danmarks Statistiks opgørelse af det dyrkede areal i 2005, er denne ikke velegnet til brug for VMP III evalueringen. Til belysning af denne problematik blev der afholdt et møde den 28. juni 2007 med deltagelse af afholdt Danmarks Statistik, Danmarks Miljøundersøgelser, Plantedirektoratet og Skov- og Naturstyrelsen. Alle deltagere i mødet støttede op om en løsning på problemstillingen der indebærer at landbrugsarealet til VMP III evalueringen opgøres direkte på baggrund af landbrugets indberetning til FERV, samt at der foretages en korrektion af arealerne før 2005, svarende til de ekstra arealer der blev indberettet i 2005 og 2006.

Nedenfor er beskrevet hvorledes Danmarks Statistik opgør det dyrkede areal samt hvorledes DMU og DJF vil opgøre landbrugsarealet til VMP III.

Danmarks Statistiks opgørelser af arealer

Danmarks Statistik opgør to typer af arealer, henholdsvis det dyrkede areal og høstede areal:

Det dyrkede areal i Danmarks Statistik er en markedsorienteret opgørelse og omfatter bedrifter større end 5 ha. Grænsen for afskæring er fastsat i henhold til aftale med EU, således at opgørelsen er sammenlignelig med de øvrige EU landes opgørelser. Opgørelsen er baseret på en population på omkring 50% af DS's liste over bedrifter større end 5 ha. Arealopgørelsen for denne population hentes fra de pågældende bedrifters indberetning til FERV. Stigningen i det dyrkede areal i 2005 er en kombination af at det indberettede areal er steget og at der er 'flyttet' areal fra bedrifter større end 5 ha til mindre bedrifter, som nu selv søger landbrugsstøtten.

Det høstede areal i Danmarks Statistik omfatter alle bedrifter. Før 2005 blev dette areal opgjort som det dyrkede areal tillagt en korrektionsfaktor. Fra 2005 og fremefter opgøres høstarealet ved et direkte udtræk fra landbrugets indberetning til FERV.

Opgørelse af arealer til VMP III

Til analyser i VMP III er der behov for en ubrudt tidsserie af landbrugsarealet, hvorfor opgørelserne i Danmarks Statistik ikke er anvendelig hertil. I stedet opgøres landbrugsarealet ved et direkte udtræk af landbrugets indberetning til FERV. Dataene trækkes ud fra det Generelle

Landbrugsregister og vil i det følgende blive benævnt GLR arealet. Danmarks Statistik har stillet deres 'oversættelsestabel' til rådighed til gruppering af GLR afgrøder i de afgrødegrupper som DS arbejder med. Dog er der mulighed for at dele græsafgrøderne op i henholdsvis græs med normalt udbytte og ekstensivt græs. Denne opdeling er ikke mulig før 2005. Arealopgørelserne for 2003-06 er anvendt til at trække følgende generelle konklusioner frem:

- Arealet med salgsafgrøder (korn, bælgssæd, kartofler sukkerroer, frø, og olieplanter) er på ensartet niveau for årene 2003-06
- Det totale areal med foderafgrøder (både omdriftsareal og vedv. græs) er steget i 2005. Det viser sig imidlertid at de ekstensive græsarealer (benævnt ekstensiv, græs med lavt el. meget lavt udbytte, eller græs uden kode) stort set kan forklare denne stigning. Det er derfor sandsynligt at disse arealer altid har været der, men kun er blevet indberettet i meget lille omfang før 2005. Det er derfor valgt at korrigere 'Græs i omdrift' før 2005 med de ekstensive græsarealer indberettet i 2005 og 2006, mens det for 'Vedv. Græs' er valgt at korrigere arealet før 2005 med stigningen i det indberettede 'Vedv. Græsareal' i 2005 og 2006.
- Det udtagne areal er faldet i 2005. Dette skyldes at afgrødebetegnelsen 'Brak' i 2005 og fremover alene repræsenterer den obligatoriske brak, mens der er kommet en ny gruppe til, som betegnes 'Udyrket'. Således er summen af de to arealgrupper på nogenlunde samme niveau i perioden 2003-06.
- Arealet med frugt, grønt og bær er ensartet i perioden 2003-06.
- Arealet med juletræer er steget i 2005, hvilket sandsynligvis skyldes at ikke hele juletræsarealet er indberettet tidligere. Det er derfor valgt at korrigere arealet med juletræer før 2005 med det ekstra indberettede areal i 2005 og 2006.
- Øvrige afgrøder angiver de arealer hvor afgrøderne ikke falder ind under en af de ovenfor beskrevne afgrøder. I nærværende opgørelse er dog ikke medtaget arealer med GLR afgrøderne 'Naturlignede arealer', 'Ukendt afgrøde' og 'Ugyldig afgrødekode'. Arealet med 'Øvrige afgrøder' får herved minimal betydning.

Landbrugsarealet, som anvendes i VMP III evalueringen, omfatter herved arealet med landbrugsafgrøder, ekstensive græsarealer, juletræer, frugt og grønt samt udtagne og udyrkede arealer.

Med de nævnte korrektioner opnås et landbrugsareal for årene 2003-2006 på henholdsvis ca. 2.761.000, 2.767.000, 2.777.000 og 2.746.000 ha. For 2007 og 2008 er arealet faldet til henholdsvis 2.731.000 og 2.712.000 ha.

Tabel 1. GLR arealet (1000 ha) opdelt i henhold til DS afgrøder

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Korn ialt	1505	1510	1507	1493	1446	1496
Vinterhvede	655	660	664	677	681	627
Vårhvede	13	15	12	9	8	10
Rug	35	32	27	27	30	29
Vinterbyg	131	125	139	159	169	129
Vårbyg	584	582	566	520	462	586
Havre	49	53	58	61	56	74
Triticale	28	32	31	32	32	35
Andet korn	9	8	10	8	7	7
Bælgsæd til modenhed	32	26	17	10	6	4
Rodfrugter ialt, konsum	86	90	87	80	81	77
Læggekartofler	3	5	5	4	5	4
kartofler til melproduktion	20	20	19	19	21	19
Spisekartofler	13	16	16	15	16	17
Sukkerroer	50	48	47	41	39	36
Industrifrø ialt	107	123	112	126	179	173
Raps	107	123	112	125	179	172
Anden Industrifrø	0	0	0	0	0	1
Frø til udsæd	87	92	97	101	87	79
Ialt, ikke grovfoder	1817	1842	1819	1809	1798	1829
Græs og grøntfoder i omdrift	468	475	489	486	497	528
Foderroer	8	6	5	4	4	4
Lucerne, kæøver, økobælgfoder	4	4	5	4	4	4
Majs	118	130	137	137	147	163
helsæd - korn og bælsæd	111	105	77	64	61	52
Græs og kløver i omdrift, uden ekst. græs	228	229	265	276	282	305
Græs og kløver i omdrift, ekst. græs	468	475	489	486	497	528
Vedv. græs	161	158	230	226	219	214
Brak / ikke dyrket	198	176	196	184	178	94
Udtaget areal*	198	176	176	169	165	82
Ikke dyrket (frivillig brak)			20	16	13	12
frugt, bær, grønt	17	17	18	18	17	20
Juletræer	10	10	23	21	21	21
Øvrige afgrøder	0	0	2	2	2	6
Korrektion						
græs, ekst.	8	8				
vedv. græs, ekst	68	68				
Juletræer	13	13				
I alt	2761	2767	2777	2746	2731	2712